

P R Æ F A T I O

illico pro variis lectionibus habeantur, neque ex earum numero temere excludantur; donec omnibus ritè ponderatis, liquidius de illis judicari possit. Cæteroqui dubium non est, quin Patres antiqui loca S. Scripturæ sæpissime ex memoria tantùm, nec inspecto ipso Textu authentico, citaverint: qua de re nobis constare potest, si lectio aliqua nusquam alibi, neque in Codd. MSS. neque in Versionibus veteribus, neque in ullo alio Patrum, vel Scriptorum Ecclesiasticorum, imò ne apud eundem quidem Patrem alibi, ubi idem locus citatur, reperiatur. Quod si vero lectio, de qua quæritur, apud unum quidem vel alterum ex Patribus exstet, non autem suffragio ullius Cod. MS. vel Versionis veteris confirmetur; eam inter Lectiones Variantes dubias referendam esse censeo. Cæterum de citationibus Patrum fufius egerunt viri doctissimi DAN. HEINSIUS in *Prolegom. in Exercit. Sacr.* & CROJUS in *Observat. in Nov. Testamentum*, Cap. XVIII. & seqq. quos Lector consulere poterit.

Pergo nunc ad Variantes Lectiones verè tales, five eas, quæ speciem veri habent, & auctoritate Codicis alicujus MS^{ti} nituntur; & quidem iis in locis, de quorum vera & archetypa lectione nondum liquidò constat. Has bifariam nobis dispertire visum est; quarum alteras esse diximus nullius momenti; alteras alicujus vel magni momenti. Nullius momenti dico eas, quæ nullam sententiæ loci inferunt mutationem; adeo ut nihil intersit, utrum hanc an illam amplectaris. Hujus generis Variantes Lectiones innumerae pene in Collectione hac MILLIANA occurrunt; qua de re sententiam nostram jam supra exposuimus.

Restant igitur Variantes Lectiones alicujus vel magni momenti; quarum non ita multæ, pro reliquarum numero, in Editione hac N. T. reperiuntur; ut itidem jam supra monuimus. De harum plerisque Cl. MILLIUS, tam in *Notis*, quam *Prolegomenis* magnâ diligentia egit; post quem, actum non agemus. Hic tantum attingemus loca nonnulla, quæ Cl. MILLIUS vel absque censura dimisit, vel de quibus minus dextre nobis judicasse videtur.

Matth. 26. 60. legitur: Καὶ ἔχθρον καὶ πολλῶν Ἰουδαίων προσελθόντων, ἔχθρον. Quis non illico videt, repetitionem illam τῷ, ἔχθρον, hic non solum esse ingratam, sed etiam supervacaneam? Quare prius illud, καὶ ἔχθρον, delendum censeo; idque auctoritate MS. *Parif. 3.* in quo verba illa desunt, ut in *Notis* ad locum illum monuimus.

Luc. 8. 26. insignis occurrit varians lectio, Γεργουσιῶν & Γαδαρηνῶν: ubi Cl. MILLIUS hæc notat: *Quomodo (nempe Γεργουσιῶν) scriptum initio in omnibus Evangeliiis putat Origenes: reliqua duo nomina è Gentiliis libris, in quibus circa nomina frequentius peccatum est, in Evangelia transferri.* Subjicit deinde locum ipsum Origenis planè insignem, sed quem in superioribus male exposuit. Οὐ κατὰ φρονητέον (inquit Orig.) τῆς αὐτῆς τὰ ὀνόματα ἀκελεύει τῷ ἀπαρχλείπῳ βηλορδῶ συνίνασι τὰ ἅγια γράμματα. τὸ μέντοι γε ἡμαρτήσομαι ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀνιγγραφοῖς τὰ αὐτῆς τῶν ὀνομάτων πολλαχῶ, καὶ ὑπὸ τέτων ἀν τις πειθεῖται ἐν τοῖς Ἑυαγγελίοις. Ἡ αὐτῆς τῆς ὑπὸ τῶν δαίμονίων &c. Nihil hic de *Gentiliis libris* Origenes. Nam ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀνιγγραφοῖς, dicto apud eum loco, simpliciter significat, in *Græcis Exemplaribus* (Novi Testamenti sc.) Deinde Cl. MILLIUS imposuit prava interpunctio verborum illorum, ὑπὸ τέτων ἀν τις πειθεῖται ἐν τοῖς Ἑυαγγελίοις. Ἡ αὐτῆς τῆς &c. quæ sic distinguenda sunt: ὑπὸ τέτων ἀν τις πειθεῖται. Ἐν τοῖς Ἑυαγγελίοις ἡ πειθεῖται τῆς &c. Sententia ergo totius loci hæc est: Ei, qui S. Scripturam perfecte intelligere velit, non esse negligendam accuratam cognitionem nominum propriorum: nam sæpe circa ea peccatum esse in *Græcis Exemplaribus* Novi T. idque eo argumento facile aliquem induci posse ut credat, quod in *Evangeliiis* porci à dæmonibus in mare præcipitati legantur in regione *Γεργουσιῶν*; secundum aliorum vero *Exemplarium* fidem, in regione *Γαδαρηνῶν*; quarum tamen lectionum neutra vera sit: scribendum enim esse *Γεργουσιῶν*, &c. Vides quam longè hæc diversa sint à sensu illo, quem Cl. MILLIUS verbis Origenis affingit.

Ad *Luc. 16. 3.* lepidum errorem commisit Cl. MILLIUS, dum pro σκάπτεν ἐκ ἰσχύος SUIDAM in Codice suo N. T. legisse putat, σκάπτεν ἐκ ἐπίσταμαι. Nam locus ille SUIDÆ (qui exstat apud eum v. Οὐκ ἐπίσταμαι, absque nomine Auctoris) non est sumptus ex *Luca*, sed ex ARISTOPHANIS *Avibus*, vers. 1432. ubi Sycophantes (qui ibi loquens introducit) inquit:

τί γὰρ πάθω; σκάπτεν γὰρ ἐκ ἐπίσταμαι.

Ad quem locum Scholiastes: Οὐκ ἐπίσταμαι, ἀντὶ τῷ, ἢ δύναμαι. Quod Scholion & SUIDAS dicto loco affert: ne cui dubium sit, quin nota ejus ad indicatum locum Aristophanis

(a) Clericus existimat, Origenem hic loqui de Veteri Testamento. v. Bibl. Sel. T. XX. p. 296. seq.